

EU az egészségügyért: az Európai Unió 4. Egészségügyi Cselekvési Programja

EU4Health: the Programme for the Union's Action in the Field of Health

Szitáné dr. Kazai Ágnes közgazdász
Semmelweis Egyetem, Innovációs Központ
kazaiagnes@semmelweis-univ.hu

Initially submitted Febr 27, 2021; accepted for publication March.28, 2021

Abstract

The European Commission proposed a new, ambitious health programme 2021-2027 in May 2020. The main aim of this EU4Health programme is to provide significant contribution to the post-COVID-19 recovery by making the EU population healthier, strengthening the resilience of health systems, and promoting innovation in the health sector.

The general objectives of the programme are

- to protect people in the Union from serious cross-border threats to health;
- to improve the availability in the Union of medicines, medical devices and other crisis relevant products, contribute to their affordability, and support innovation;
- to strengthen health systems and the healthcare workforce, including digital transformation and increased integrated and coordinated cooperation among the Member States, sustained implementation of best practices and data sharing, to increase the average level of public health

Keywords: Health programme, EU4Health, prevention, COVID-19, health systems, public health

Kulcsszavak: Egészségügyi program, EU az egészségügyért, megelőzés, Covid19, egészségügyi rendszerek, népegészségügy

1. Előzmények

Az Európai Unió (köz)egészségügyi programjai a tagországok együttműködésének előmozdítását, az uniós egészségügyi tevékenységek megalapozását és fejlesztését segítő pénzügyi eszközök. E közösségi cselekvések megvalósítása hosszabb időre tekint vissza, hiszen az első támogatások 2003-ban indultak. A következőkben röviden összefoglaljuk az eddigi programok legfontosabb jellemzőit.

1.1. Első egészségügyi program (2003-2007)¹

A) A program célkitűzésként fogalmazta meg

- a) a tájékoztatást, az ismeretek növelését a közegészségügy fejlesztése érdekében;
- b) az egészségügyi veszélyekre való gyors és összehangolt reagálás erősítését;
- c) az egészség javítását és a betegségek megelőzését az egészséget fenyegető körülmények elleni fellépéssel.

B) A közösségi cselekvések hozzá kívántak járulni

¹ Az Európai Parlament és a Tanács 1786/2002/EK határozata (2002. szeptember 23.) a közegészségügyre vonatkozó közösségi cselekvési program (2003–2008) elfogadásáról
Megjelent: az Európai Unió Hivatalos Lapja, 15/7 kötet, 173. o.

<http://www.kaleidoscopehistory.hu>

Szitáné dr. Kazai Ágnes

- a) az egészség védelméhez – a közösségi politikák meghatározása és végrehajtása során – egy integrált és ágazatközi egészségügyi stratégia megalkotásával és megvalósításával;
- b) az egészségügyben tapasztalható egyenlőtlenségek megszüntetéséhez és
- c) a tagállamok közötti együttműködés ösztönzéséhez.

C) A program pénzügyi keretét az Európai Parlament és a Tanács EK határozata 312 M €-ban állapította meg.

1.2. *Második egészségügyi program (2008-2013)*²

A) A program a legfontosabb célok között említette

- a) a polgárok egészségügyi biztonságának javítását;
- b) az egészség elősegítését, beleértve az egészségügy terén tapasztalható egyenlőtlenségek csökkentését;
- c) az egészséggel kapcsolatos információk és ismeretek összegyűjtését és terjesztését.

B) A közösségi cselekvések

- a) kiegészítették, támogatták és hozzáadott értékkel látták el a tagországok szakpolitikáit;
- b) az emberi egészség és biztonság védelme és előmozdítása, valamint a közegészségügy javítása révén hozzájárultak a szolidaritás és jólét fokozásához az Európai Unióban.

C) A program pénzügyi keretét az Európai Parlament és a Tanács EK határozata 321,5 M €-ban rögzítette.

1.3. *Harmadik egészségügyi program (2014-2020)*³

A) A harmadik egészségügyi program az uniós egészségügyi stratégia („Együtt az egészségért”) végrehajtását elősegítő eszköz volt. A program választ kívánt adni a következő, legfontosabb európai kihívásokra az egészségügy területén:⁴

- a) A demográfiai változások egyre nagyobb gondot jelentenek az egészségügyi rendszerek fenntarthatósága tekintetében.
- b) A gazdasági fellendülés törekénysége korlátozza az egészségügyi beruházásokhoz szükséges források biztosítását.

² Az Európai Parlament és a Tanács 1350/2007/EK határozata (2007. október 23.) az egészségügyre vonatkozó második közösségi cselekvési program (2008–2013) létrehozásáról (EGT-vonatkozású szöveg)

URL <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32007D1350&from=HU>

Letöltés: 2021. március 14.

³ Az Európai Parlament és a Tanács 282/2014/EU Rendelete (2014. március 11.) az egészségügyre vonatkozó harmadik uniós cselekvési program (2014–2020) létrehozásáról és az 1350/2007/EK határozat hatályon kívül helyezéséről (EGT-vonatkozású szöveg)

URL <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0282&from=EN>

Letöltés: 2021. március 14.

⁴ The third health programme 2014-2020 Funding health initiatives. Az Európai Bizottság összefoglalója a programról.

URL https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/programme/docs/factsheet_healthprogramme2014_2020_en.pdf

Letöltés: 2021. március 14.

- c) Növekednek az egyenlőtlenségek az uniós tagállamok között, illetve azokon belül.
- d) Emelkedik a krónikus betegségek gyakorisága.

B) A Bizottság az alábbiakban határozta meg a fenti kihívásokra megoldást kínáló egészségügyi program általános célkitűzéseit:

- a) Az uniós állampolgárok egészségének javítása, az egészségügyi területen mutatkozó egyenlőtlenségek csökkentése.
- b) Az egészségügyi innovációk ösztönzése, az egészségügyi rendszerek fenntarthatóságának erősítése.
- c) A tagállamokat leginkább érintő egészségügyi problémák kezelése.
- d) Az uniós országok közötti együttműködés támogatása és előmozdítása.

C) A program a következő specifikus célok megvalósítását helyezte a középpontba.

- a) Az egészség javítása, a betegségek megelőzése, törekvés az egészséges életmódot támogató lakókörnyezet kialakítására, fenntartására.
- b) Az állampolgárok védelme a határokon átnyúló egészségügyi kockázatokkal szemben.
- c) Innovatív, hatékony és fenntartható egészségügyi rendszerek működtetése.
- d) A magasabb színvonalú és biztonságosabb egészségügyi ellátásokhoz való hozzáférés megkönnyítése az uniós polgárok számára.

D) A harmadik egészségügyi program négy – a korábbiaknál jobban fókuszált – tematikus prioritást határozott meg.

- a) Egészségfejlesztés, betegségmegelőzés, valamint az egészséges életmódnak kedvező környezet előmozdítása azon elv figyelembevételével, hogy az egészségügyi szempontok valamennyi szakpolitikában érvényesüljenek.
- b) Az uniós polgárok védelme a határokon át terjedő, súlyos egészségügyi veszélyekkel szemben.
- c) Hozzájárulás az innovatív, hatékony és fenntartható egészségügyi rendszerekhez.
- d) Annak elősegítése, hogy az uniós polgárok jobb és biztonságosabb egészségügyi ellátást vehessenek igénybe.

E) A program végrehajtására előirányzott pénzügyi keretösszeget 449,4 M €-ban határozta meg az Európai Parlament és a Tanács rendelete.

F) A végrehajtást az Európai Bizottság irányította a Fogasztó-, Egészség- és Élelmiszerügyi Végrehajtó Ügynökség (CHAFEA) segítségével. Az CHAFEA tevékenysége különösen a pályázati kiírások meghirdetésére, az értékelésre, a szerződéskötésre, a monitoringra, a disszeminációra és a dokumentáció kezelésére terjedt ki.

G) A tagállamok nemzeti kapcsolattartó pontokat jelöltek ki, amelyek támogatták a Bizottságot az információk helyi terjesztésében. A megvalósítást segítette a nemzeti kapcsolattartókból álló Program Bizottság.

H) A program éves munkatervük révén valósult meg, amelyek meghatározták a támogatni kívánt területeket és a finanszírozás kritériumait.

A Covid19 a korábbiaknál is nagyobb reflektorfénybe állította az egészségügyi szakterületet, és ezen belül a 2021-ben kezdődő negyedik uniós egészségügyi programot. Az új támogatási keret az „EU az

egészségügyért” (EU4Health) elnevezéssel indul útjára 2021-ben, és költségvetése része az Európai Unió többéves pénzügyi keretének.

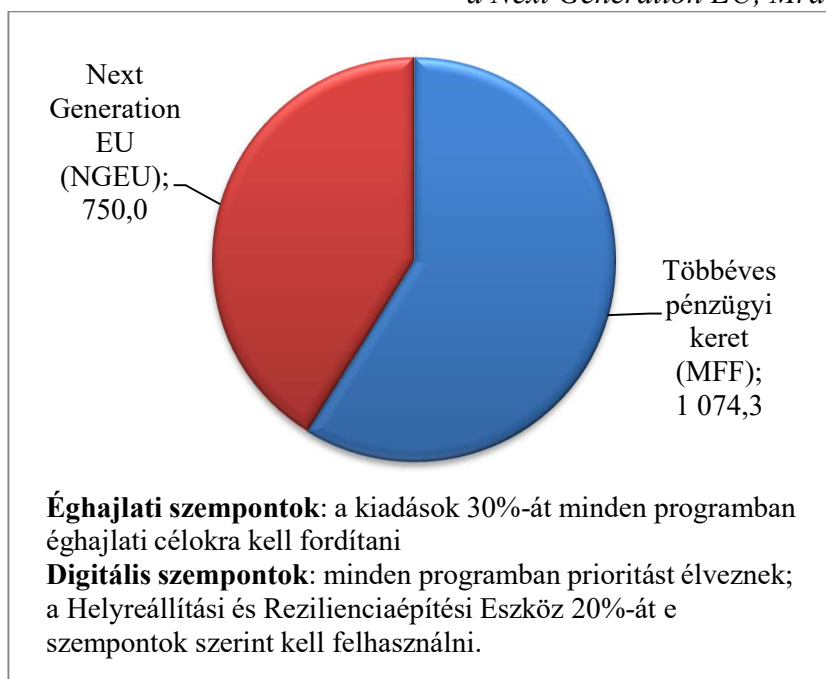
2. Az Európai Unió 2021-2027 közötti időszakra szóló költségvetése

Az Európai Tanács – hosszú előkészítő szakasz és sok vita után – 2020. december 17-én elfogadta az Európai Unió 2020-2027 közötti időszakra vonatkozó, többéves pénzügyi keretét (MFF).⁵ Az MFF – 2018-as árakon számítva – 1.074,3 Mrd € összegű összköltségvetést határoz meg a 27 tagállam számára a következő 7 éves programozási periódusra.

E büdztét egészíti ki a 750 Mrd € keretösszegű, Next Generation EU (NGEU) elnevezésű helyreállítási eszköz, amelynek célja a járványból való kilábalás segítése. E két pénzügyi keret 7 szakterületen közel 40 program támogatására nyújt majd fedezetet.⁶

A többéves költségvetésben fontos társadalmi, gazdasági célokat kifejező horizontális szempontok érvényesülnek.

1. ábra. A 2021-2027 közötti időszakra szóló többéves, uniós pénzügyi keret és a Next Generation EU, Mrd € (2018-as árakon)

A többéves pénzügyi keretről szóló döntés meghatározta az egyes szakpolitikai területekre – és ezeken belül az egyes uniós támogatási programokra – fordítható összegeket. Előbbieket a 2. ábra, utóbbiakat

⁵ Az Európai Unió Tanácsának sajtóközleménye, 2020.december 17.

URL <https://www.consilium.europa.eu/hu/press/press-releases/2020/12/17/multiannual-financial-framework-for-2021-2027-adopted/>

Letöltés: 2021. március 14.

⁶ A többéves pénzügyi keret és a Next Generation EU, 2021-2027

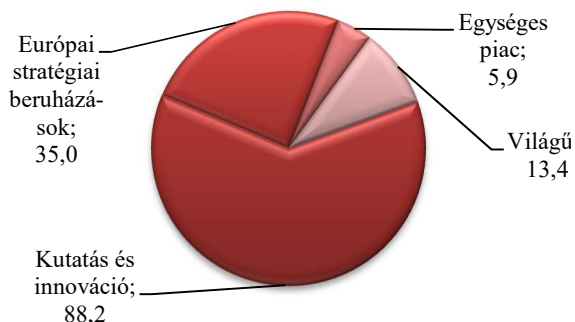
URL https://www.consilium.europa.eu/media/47567/mff-2021-2027_rev.pdf

Letöltés: 2021. március 14.

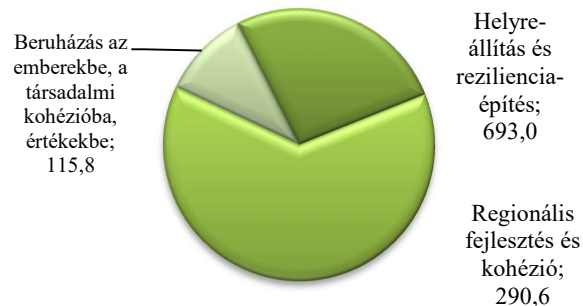
pedig a 3. ábra szemlélteti. A 4. ábra a helyreállítás és rezilienciaépítés motorjának számító, Next Generation EU tervezett felhasználását mutatja be.

2. ábra. Szakpolitikai területek támogatása a többéves pénzügyi keretben 2021 és 2027 között, Mrd € (2018-as árakon)

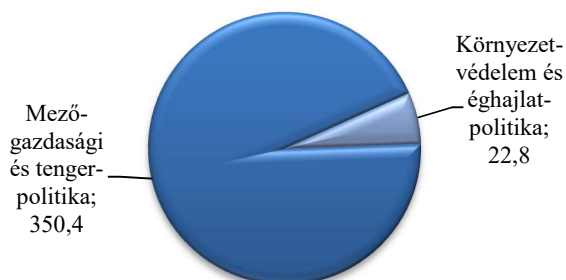
Egységes piac, innováció és digitális gazdaság

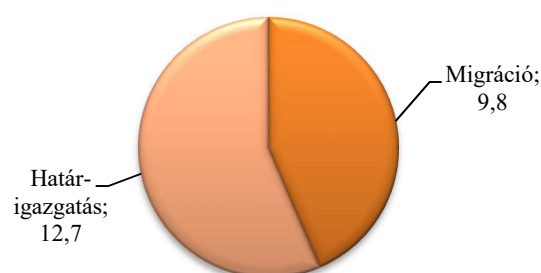
Kohézió, reziliencia és értékek

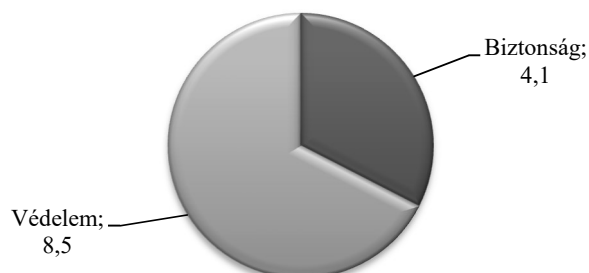
Természeti erőforrások és környezetvédelem

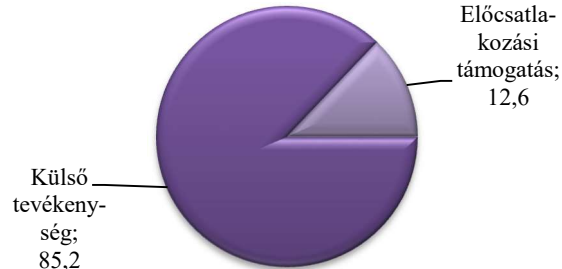
Migráció és határigazgatás

Biztonság és védelem

Szomszédság és a világ

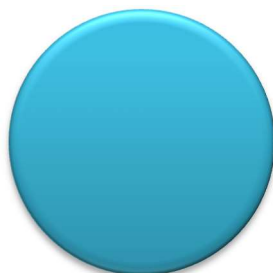

Európai közigazgatás

<http://www.kaleidoscopehistory.hu>

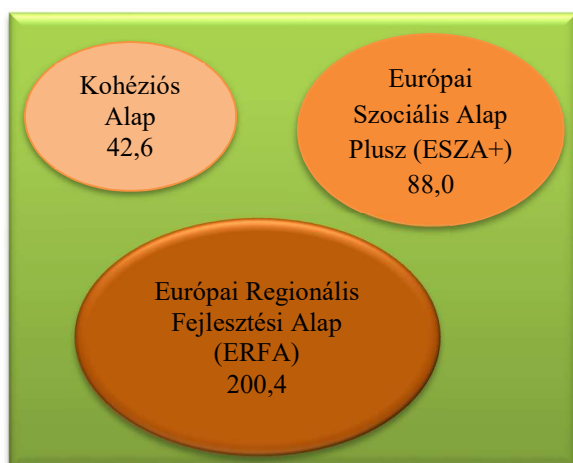
Szitáné dr. Kazai Ágnes

Európai
közigaz-
gatás;
73,1

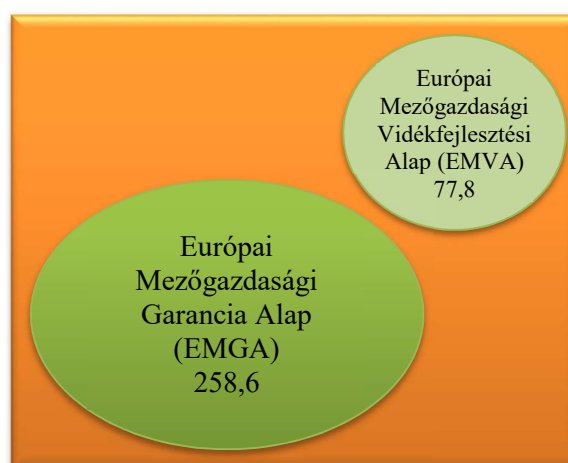

3. ábra. Fontosabb pénzügyi alapok a többéves pénzügyi keretben 2021 és 2027 között, Mrd € (2018-as árakon)

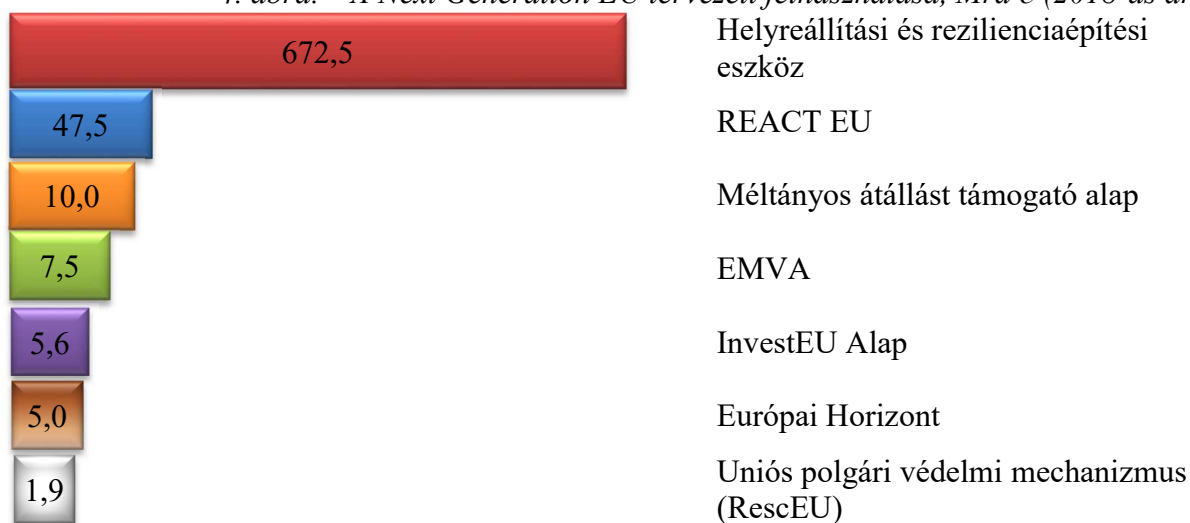
Kohéziós politika: 330,2

Közös agrárpolitika (KAP): 336,4

4. ábra. A Next Generation EU tervezett felhasználása, Mrd € (2018-as árakon)

3. Az Európai Unió 2021-2027 közötti időszakra szóló egészségügyi cselekvési programja: „EU az egészségügyért”

A tavalyi év májusában jelent meg az Európai Parlament és a Tanács rendeletére irányuló bizottsági javaslat az „EU az egészségügyért program” létrehozásáról⁷, amelynek indulását 2021. január 1-jében határozta meg a tervezet. A javaslat jelentőségét a Bizottság a következőkkel indokolta.

„A Covid19-válság a legnagyobb kihívás, amellyel az Európai Uniónak a második világháború óta szembe kellett néznie, és nyilvánvalóvá tette, hogy ha az egyes országok önállóan próbálják kezelni a világméretű járványokat, akkor az EU egésze csupán annyira lesz erős, mint a leggyengébb láncszem. A válság kezelése az összes egészségügyi rendszernek nehézségeket okozott, ez pedig valamilyen formában kihatott minden polgár életére.”

A javaslat megfogalmazta azokat, az egészségügyet érintő, legfontosabb kihívásokat, amelyekkel jelenleg az Európai Uniónak szembe kell néznie:

- egyenlőtlenségek a népesség különböző csoportjai, az országok és a régiók között az egészségi állapot, valamint a színvonalas, megfizethető, megelőző és gyógyító egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés tekintetében;
- egyes megbetegedésekből (pl. a rák, a mentális és a ritka betegségek) fakadó kockázatok és terhek;
- az egészségügyi kapacitások és dolgozók egyenlőtlen eloszlása;
- a digitális innováció elterjedésének és hatékony felhasználásának akadályai;
- a környezeti károkból és a demográfiai változásokból eredő, egyre növekvő egészségügyi terhek.

E kihívások egy része ismerősen cseng a korábbi egészségügyi programok kapcsán, ami azt jelzi, hogy – sajnálatos módon – az Uniónak eddigi erőfeszítései ellenére sem sikerült bizonyos, súlyos problémákkal megbirkóznia.

3.1. A javaslat előterjesztésétől az elfogadásig vezető út – a program költségvetésének alakulása⁸

2020. május 28.

Az Európai Bizottság elfogadta és beterjesztette az EU4Health programot.

A Bizottság álláspontja szerint a koronavírus-járvány megmutatta, hogy egészségügyi válság idején jelentősebb koordinációra van szükség a tagállamok között; uniós szinten nagyobb kapacitások kellenek az egészségügyi válságokra való felkészüléshez és az azok elleni küzdelemhez, továbbá az EU csak úgy lesz felkészült a jövőbeni kihívásokra, ha növeli egészségügyi célú beruházásait.

⁷ Javaslat az Európai Parlament és a Tanács rendeletére a 2021–2027-es időszakra szóló uniós egészségügyi cselekvési program („az EU az egészségügyért program”) létrehozásáról és a 282/2014/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (EGT-vonatkozású szöveg). Brüsszel,

2020. május 28. COM(2020) 405 final.

URL <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020PC0405&from=HU>

Letöltés: 2021. március 14.

⁸ At a Glance. Plenary – March I., European Parliament, 2021 EU4Health programme 2021-2027, EPRS | European Parliamentary Research Service. Author: Nicole Scholz, Members' Research Service PE 689.351, 2021. március 10.

URL [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2021/689351/EPRS_ATA\(2021\)689351_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2021/689351/EPRS_ATA(2021)689351_EN.pdf)

Letöltés: 2021. március 14.

A bizottsági javaslat eredetileg 10,4 Mrd €-t különített el a program céljainak megvalósítására (folyó áron).

2020. július 17-21.	Az Európai Tanács 2020. júliusi ülésén, a többéves pénzügyi keret és a Next Generation EU összegéről folytatott tárgyalások során, az MFF összegére és ezen belül az EU4Health-re javasolt keret jelentős mértékben csökkent (utóbbi esetében 1,7 Mrd €-ra).
2020. november 10.	E döntést az Európai Parlament nem fogadta el, majd 10 hetes egyeztetési folyamat következett, amelyben az EP delegációja politikai megállapodásra jutott a Tanács és a Bizottság képviselőivel.
2020. december 14.	A létrejött kompromisszum értelmében a legfontosabb, ún. „zászlóshajó” programok összesen 15 Mrd € pótlólagos forrást kapnak; köztük az EU4Health számára 3,4 Mrd € jut. E programok közvetlenül hozzájárulnak az uniós polgárok életminőségének javításához.
2021. március 9.	A Parlament 631 szavazattal, 32 ellenében és 34 tartózkodás mellett – első olvasatban ⁹ – elfogadta a Tanáccsal kötött elvi megállapodást.

3.2. *Az EU4Health program általános célkitűzései*

A 2021–2027-es időszakra vonatkozó uniós egészségügyi cselekvési program létrehozásáról és a 282/2014/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslat (a továbbiakban: javaslat) értelmében a rendeletet sürgősen el kell fogadni és 2021. január 1-jére visszaható hatállyal kell alkalmazni. E döntés célja az egészségügyi szakterületen nyújtott támogatások folytonosságának biztosítása, mivel a megelőző, harmadik egészségügyi program 2020. december 31-jével zárult.

A döntéshozók a programmal szembeni legfontosabb elvárásként fogalmazták meg, hogy a támogatott cselekvések

 uniós hozzáadott értékkel rendelkezzenek;

⁹ Az Európai Parlament 2021. március 9-i jogalkotási állásfoglalása a 2021–2027-es időszakra szóló uniós egészségügyi cselekvési program („az EU az egészségügyért program”) létrehozásáról és a 282/2014/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslatról (COM(2020)0405 – C9-0152/2020 – 2020/0102(COD)). (Rendes jogalkotási eljárás: első olvasat)

URL https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0069_HU.html#top

Letöltés: 2021. március 14.

- egészítsék ki a tagállamok szakpolitikáit;
- járuljanak hozzá az emberek egészségének javításához, továbbá
- valamennyi uniós szakpolitikában és tevékenységben biztosítsák az emberi egészség magas szintű védelmét.

Az EU4Health létrehozásáról szóló rendelet tervezete a program általános célkitűzései között fogalmazza meg a következőket:

- az egészség javítása és előmozdítása, az egészségfejlesztés és betegségmegelőzés, az egyenlőtlenségek csökkentése, az egészséges életmód és az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés előmozdítása;
- a fertőző és nem fertőző betegségek visszaszorítása, az uniós polgárok védelme a határokon át terjedő, súlyos egészségügyi veszélyekkel szemben, a tagállami koordináció és az egészségügyi rendszerek reagálóképességének erősítése;
- a gyógyszerek és orvostechnikai eszközök, továbbá más, a válság szempontjából releváns termékek elérhetőségének, hozzáférhetőségének és megfizethetőségének javítása;
- az egészségügyi rendszerek megerősítése, hatékonyságuk javítása a tagállamok közötti összehangolt munka, a bevált gyakorlatok alkalmazása, az adatmegosztás előmozdítása, az egészségügyi munkaerő megerősítése révén, a demográfiai kihívások megfelelő kezelésével és a digitális átalakulás támogatásával.

3.3. *A program költségvetése*

A program végrehajtására tervezett pénzügyi keretösszeg **folyo áron** számítva 2,446 Mrd €. Ezt az összeget a Parlamenttel kötött megállapodás értelmében további – **2018-as árakon számított** – 2,9 Mrd €-val növelik meg.

A program költségvetésének

- legalább 20%-át egészségfejlesztésre és betegségmegelőzésre;
- legfeljebb 12,5%-át a válság szempontjából alapvető termékek nemzeti készletezését uniós szinten kiegészítő beszerzésekre;
- legfeljebb 12,5%-át a globális kötelezettségvállalások és egészségügyi kezdeményezések támogatására;
- legfeljebb 8%-át az igazgatási költségek fedezésére kell felhasználni.

Finanszírozás az uniós költségvetési rendeletben meghatározott, bármely formában – különösen vissza nem térítendő támogatás, pénzdíj és közbeszerzés formájában – nyújtható. A program végrehajtása éves munkaprogramok alapján történik, amelyek meghatározzák a tervezett fellépéseket, a biztosított források indikatív elosztását és az egyes jogalanyok támogatható tevékenységeit.

3.4. *A program tervezett intézkedései az egészségügyi válsághelyzet elhárítása érdekében*

Az új egészségügyi program hatékonyabb intézkedéseket kíván biztosítani az EU számára annak érdekében, hogy az Unió – a tagállamokkal közösen – gyors és összehangolt válaszokat tudjon adni az egészségügyi válsághelyzetekben, és hozzájáruljon az egészségügyi rendszerek működésének és teljesítményének javításához. E törekvések megvalósítását célozzák¹⁰

¹⁰ Kérdések és válaszok az új uniós egészségügyi programmal kapcsolatban. Az Európai Bizottság sajtóanyaga. Brüsszel, 2020. május 28.

- az egészségügyi válságtartalékok képzését szolgáló beruházások;
- az egészségügyi dolgozók és szakértők tartaléklisájának összeállítása az egészségügyi válságok megelőzésére, illetve kezelésére történő alkalmazás céljából;
- az EU egészében „bevethető” egészségügyi szakemberek képzése;
- az egészségügyi veszélyek felügyeletének erősítése és
- az egészségügyi rendszerek ellenálló képességének javítása.

3.5. *A program keretében támogatható tevékenységek*

A támogatható fellépések listáját a hivatkozott javaslat 1. melléklete tartalmazza az egyedi célkitűzések szerinti sorrendben, azokhoz rendelve. A fontosabb tevékenységeket az alábbiakban foglaljuk össze – a teljesség igénye nélkül.

- a tagállamokat támogató programok létrehozása és végrehajtása, egészségfejlesztés és a betegségmegelőzés javítása érdekében tett lépések,
- felmérések, tanulmányok, összehasonlítható adatok és statisztikák gyűjtése, módszertanok, osztályozások, mikroszimulációk, kísérleti (pilot) programok;
- az egészséges és biztonságos környezet kialakítása, az egészséges étrendek és a rendszeres testmozgás népszerűsítése;
- hatékony reagálás a fertőző betegségekre, ezek megelőzése, megfigyelése, diagnosztizálása és kezelése, járványügyi felügyeleti intézkedések;
- a mentális egészség javítása, a tiltott kábítószer-használatból és kábítószer-függőségből eredő egészségkárosodás visszaszorítása;
- az egészségügyi egyenlőtlenségek és méltánytalanságok csökkentése, a kiszolgáltatott csoportok egészségügyi veszélyekkel szembeni védelmét célzó, megelőző intézkedések, ismeretterjesztés, a betegjogok, a betegbiztonság erősítése;
- az Európai Rákellenes Kódex ajánlásainak végrehajtása, virtuális európai kiválósági hálózat létrehozása a rák valamennyi típusával kapcsolatos kutatás megerősítésére, a rákkezelés minőségének javítása (megelőzés, szűrés, korai diagnózis, kezelés, támogató és palliatív ellátás);
- az egészségügyi munkaerő földrajzi eloszlásának javítása a tagállami hatáskörök sérelme nélkül, az orvosi, egészségügyi és támogató személyzet uniós szintű mozgósítása és képzése egészségügyi válság esetén;
- a kritikus egészségügyi infrastruktúra megerősítése az egészségügyi válságok kezelése érdekében;
- az oltóanyagok biztonságosságára, hatékonyságára és beadását követő hatására vonatkozó adatok gyűjtése, az átoltottsági arányok javítása;
- uniós referenciaközpontok és -laboratóriumok, valamint kiválósági központok létrehozása;
- az állatok egészsége; a környezeti tényezők és az emberi betegségek közötti kapcsolat vizsgálata;
- a gyógyszerek és orvostechnikai eszközök hiányának nyomon követése, megelőzése, kezelése, az alapvető gyógyszerhatóanyagok és gyógyszerek Unión belüli előállításának növelése;
- megfelelő irányítási struktúrák és interoperábilis egészségügyi információs rendszerek kialakítása; az egészségügyi ellátás és az egészségügyi rendszerek digitális átalakítása; digitális eszközök és infrastruktúrák telepítése, az e-egészségügy, a távorvoslásra való áttérés és a gyógyszerek otthoni alkalmazásának támogatása.

3.6. *Az egészségügyi szakterület finanszírozásának egyéb forrásai*

Az EU4Health mellett más uniós támogatási programok és alapok is részt vesznek az egészségügyi szakterület fejlesztéseinek finanszírozásában a 2021-2027 közötti időszakban, így

• az Európai Szociális Alap Plusz¹¹ (ESZA+), amely támogatja – egyebek között – a kiszolgáltatott csoportok egészségügyi ellátáshoz való hozzáférését;

• az Európai Regionális Fejlesztési Alap¹² (ERFA), amelynek egyik feladata a regionális egészségügyi infrastruktúrák fejlesztésének finanszírozása;

• az Európai Horizont¹³ kutatási és innovációs keretprogram, amely két szempontból is kapcsolódik az EU4Health cselekvéseihez.

A keretprogram 2. pillérében (Globális kihívások és az európai ipar versenyképessége) található Egészségügy klaszter lehetőséget biztosít kiemelt egészségügyi kutatások és innovációk finanszírozására. Ilyen, hangsúlyos kutatási területek

- az egészséget befolyásoló környezeti és társadalmi tényezők;
- a fertőző, a nem fertőző és a ritka betegségek;
- az egészség fenntartására és a betegek ellátására szolgáló eszközök, technológiák és digitális megoldások, valamint
- az egészségügyi rendszerek.

A keretprogram további újdonsága a korlátozott számú, kiemelkedő jelentőségű, hatásorientált küldetések bevezetése, amelyek

- uniós hozzáadott értékkel rendelkeznek;
- segítik az EU prioritásainak megvalósítását;
- széles körű társadalmi vagy gazdasági hatással bírnak;
- több tudományágban, ágazatban is cselekvésre ösztönöznek.

A küldetések egyike a rákos megbetegedésekkel kapcsolatos kutatási és innovációs tevékenység, amely a Bizottság egyik legfőbb, egészségügyi politikai prioritása.

Az EU4Health program e kutatási eredmények lehető legjobb hasznosításában nyújt majd segítséget, emellett előmozdítja az egészségügyi innováció széles körű alkalmazását az egészségügyi rendszerekben, illetve klinikai gyakorlatban;

• az uniós polgári védelmi mechanizmus (RescEU¹⁴) biztosítja – egyéb intézkedései mellett – a sürgősségi, orvostechnikai felszerelések és más egészségügyi készletek létrehozását, fenntartását.

Míg a RescEU célja a válsághelyzetekre történő, gyors és közvetlen reagálás, addig az EU4Health a hosszabb távú felhasználásra szánt, stratégiai egészségügyi készletekre, tartalékokra helyezi a hangsúlyt (ide tartozik a már korábban említett, válság esetén mozgósítható orvosi, egészségügyi és támogató személyzet, valamint az ún. uniós egészségügyi szükséghelyzeti csoport, amely a válaszlépések összehangolásában és értékelésében segíteni tudó szakértőkből áll);

¹¹ Az Európai Szociális Alap honlapja

URL <https://ec.europa.eu/esf/home.jsp?langId=hu>

¹² Az Európai Regionális Fejlesztési Alap honlapja

URL https://ec.europa.eu/regional_policy/hu/funding/erdf/

¹³ Az Európai Horizont honlapja

URL https://ec.europa.eu/info/horizon-europe_en

¹⁴ A RescEU honlapja

URL https://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/resceu_en

<http://www.kaleidoscopehistory.hu>

Szítáné dr. Kazai Ágnes

● a Digitális Európa¹⁵ és az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz a digitális egészségügyi eszközök működtetéséhez szükséges infrastruktúra kiépítését teszi lehetővé.

3.7. *A tagállamok és az Unió hatásköre az EU4Health programban*

A 4. egészségügyi program végrehajtása az Európai Unió működéséről szóló szerződés 168. cikkében meghatározott hatáskör-megosztási szabályoknak megfelelően történik. Mindez azt jelenti a gyakorlatban, hogy az Unió kiegészíti és támogatja a nemzeti egészségügyi szakpolitikákat, de nem lép a helyükbe.

A tagállamok joga és feladata a jövőben is a nemzeti egészségügyi szakpolitikák, stratégiák kialakítása és megvalósítása, az ellátás megszervezése, az állami és magán szolgáltatások szabályainak megalkotása, az előbbi finanszírozásának biztosítása.

Az Unió az EU4Health program keretében ösztönzi a tagországok együttműködését, programjaik összehangolását, és támogatja a határon átnyúló tevékenységeket.

A program megvalósításában a jövőben is jelentős szerep jut az e területen működő uniós ügynökségeknek, így

- az Európai Betegségmegelőzési és Járványvédelmi Központnak;
- az Európai Gyógyszerügynökségnek;
- az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóságnak és
- az Európai Vegyianyag-ügynökségnek.

Az érintett ügynökségek kulcsszerepet játszanak a határokon át terjedő, súlyos egészségügyi veszélyekkel és járványokkal szembeni, európai szintű védekezésben a megelőzés és a válságkezelés terén egyaránt. Az EU4Health intézkedései pedig kiegészítik és erősítik az ügynökségek tevékenységét.

¹⁵ A Digitális Európa honlapja

URL <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en>

<http://www.kaleidoscopehistory.hu>

Szítáné dr. Kazai Ágnes